

Çağdaş Edebiyatta Romantizme Dönüş ve Ultraromantizm'in Temelleri¹

Müge Arslan Karabulut²

Öz

İnsan özü gereği biçimlendirme eğilimindedir. Bu biçimlendirme eğilimi topluma ve zamanın şartlarına göre evrilmekte ve gelişmektedir. Biçimlendirmeyi ise edebi boyutta kurguya taşır. Bu bağlamda kurguladıkları mevcut gelişmeler ve değişimler dahası yenilikler çerçevesinde zaman ve topluma bağlı olarak yeni edebi eğilimler, türler, dönemler, yöntemler ve üsluplar vs. ortaya çıkarır. Postmodern dönem özelliklerinin mevcut toplumsal değişime uymadığını ve demode kaldığını öne süren kuramcılar diğer alanlara paralel bir şekilde edebiyatta da postmodern sonrası yeni eğilimlerin ortaya çıktığı üzerinde durmakta ve söz konusu yeni eğilimi tanımlamak için farklı kavramlar benimsemektedir. Bu yeni eğilimi tanımlayan kavramlardan bir tanesi çağdaş edebiyatta bilimkurgu türü ve romantik dönemin bir araya geldiği ve Leonhard Hieronymi tarafından somutlaştırılan Ultraromantizm'dir. Ultraromantizm, yeni dönemdeki romantik özlem ve bakış açısını bilimkurgu temelinde çağın teknolojik imkânlarıyla bir öteye taşır. Romantik olanın dijitalleşme ve küreselleşme temelinde yok olmaya yüz tutmuş insani/bireysel/toplumsal değerleri yeniden canlandırması noktasında ortaya çıkan Ultraromantizm, mitoloji, dijital dünya ve yapay zekâ unsurlarının bir araya geldiği, fantastik olan ve modern masalın birbiri arasında salındığı bir yeni dünya anlatısı olarak öne çıkar. Bu çalışmada, öncelikle postmodern sonrası yeni bir edebi eğilim olarak öne sürülen Ultraromantizm ve özellikleri somutlaştırılacak, romantizm ve neoromantizm ile bağlantısı irdelenecek ve bu açıdan konuyla alakalı güncel çalışmalara örnek teşkil edebilecek bir kuramsal altyapı sunulmaya çalışılacaktır. Çalışma, bu yönüyle kuramsal bir çalışma olup literatür analizine dayanmaktadır. Sonuç itibarıyla çağdaş edebiyatta romantizme dönüş, Ultraromantizm çerçevesinde ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Postmodern Sonrası Edebiyat, Ultraromantizm, Romantik, Leonhard Hieronymi*

Abstract

Human beings are inherently inclined toward shaping and structuring. This tendency evolves in accordance with society and the conditions of the time. In a literary context, this impulse manifests itself through fiction. Within this framework, individuals construct new literary trends, genres, periods, methods, and styles based on current developments, all shaped by the time and society in which they live. Literary theorists argue that the characteristics of the postmodern era

¹ Bu çalışma, 15-17 Eylül 2025 tarihleri arasında gerçekleştirilen IX. BAKEA Uluslararası Batı Kùltürleri ve Edebiyatları Araştırmaları Sempozyumunda sunulan "Postmodern Sonrası Edebi Bir Yaklaşım: Ultraromantizm. Christian Kracht'ın *Air* İsimli Romanı Üzerinden Bir İnceleme" başlıklı bildirinin kuramsal bölümünün gözden geçirilmiş ve genişletilmiş halidir.

² Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakùltesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü, Konya/TÜRKİYE, mugearslan@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3344-7880.

How to cite this article: Arslan Karabulut, M. (2026). Çağdaş Edebiyatta Romantizme Dönüş ve Ultraromantizm'in Temelleri. In: *Alma Mater Journal of Interdisciplinary Cultural Studies* 3:1, 1-15.

©2026, Karabulut, M. A.

Submitted: 03.12.2025 & **Accepted:** 20.01.2026

no longer align with contemporary societal transformations and are outdated. They emphasize the emergence of new literary tendency(ies) after postmodernism, in parallel with other fields. In an effort to define this new tendency, various concepts have been proposed. One such concept is Ultraromanticism, a term conceptualized by Leonhard Hieronymi, which merges the science fiction genre with the sensibilities of the Romantic era. Ultraromanticism carries the romantic longing and perspective of the new age one step further, embedding it within a science-fictional framework supported by the technological possibilities of the contemporary era. Ultraromanticism, which emerges at the point where the romantic seeks to revive human, individual, and social values that have been fading away in the face of digitalization and globalization, stands out as a new-world narrative in which mythology, the digitalism, and artificial intelligence intertwine, oscillating between the fantastic and the modern fairy tale. This study will first examine the concept and characteristics of Ultraromanticism as a proposed literary tendency after postmodernism; its connection to Romanticism and Neo-Romanticism will be analyzed; and from this perspective, an attempt will be made to present a theoretical framework that may serve as a reference for contemporary studies on the subject. In this respect, this study is a theoretical work based on literature analysis and review and will explore the revival of Romanticism in contemporary literature within the context of Ultraromanticism.

Keywords: *Literature after Postmodernism, Ultraromanticism, Romanticism, Leonhard Hieronymi*

Extended Abstract

The Return to Romanticism in Contemporary Literature and the Foundations of Ultraromanticism

Globalization and digitalization have changed the world today, and they have also brought about formal and thematic changes within literature. New approaches in which digitalism and new technological developments are at the forefront are now being discussed. These new approaches are examined through concepts with the descriptions such as Post-postmodernism, Digimodernism, Metamodernism, Transmodernism, Performatism, Postconstructivism, Automodernism, Altermodernism, New Realism, and Ultraromanticism. Among these, one of the most prominent is the metamodern tendency. Metamodernism, conceptualized by Vermeulen and Van den Akker, is an oscillation. In order to achieve balance, the side that grows heavier constantly pulls toward the opposite direction: it oscillates between modern–postmodern, hope–melancholy, sincerity–shrewdness, empathy–indifference, unity–plurality, wholeness–fragmentation, clarity and uncertainty. In this oscillation, there is a desire to follow a horizon that continually recedes into infinity. Within this framework of desire, it is emphasized that the phenomena that appeared as oppositions in postmodernism create oscillation in metamodernism. With these characteristics, metamodernism directly evokes the Romantic period. The theorists emphasize that they constructed their theory upon a Romantic foundation. In accordance with the oscillatory understanding of the two theorists, Romantic thought serves as a fundamental grounding capable of reflecting the oscillation of positive poles. Similar to metamodern thought, Romantic also contains an effort to transform the finite into the infinite, even though it is known that such a transformation can never be fully realized. First, the Romantic period emerges in opposition to the systematic and rationalist perspective of the Enlightenment. Influenced by the French Revolution, the literary and the romantic are renewed. Later, as a reaction to the standardization brought about by industrialization and urbanization during the modern era, the Neo-Romantic period -grounded once again in the fundamentally romantic- is introduced. In the postmodern period, when form and content are criticized on a literary level within the context of digitalization (the digital revolution), debates have resurfaced about the necessity of a return to the romantic. At this point, it is also

emphasized that the postmodern tendency was, in fact, already a post-romantic tendency. Within post-postmodern literature, tendencies that highlight the importance of returning to face-to-face interaction and the revaluation of human relationships and values -especially in a virtual world where everything has become digital- have come to the forefront. It is emphasized that in our era, a tendency in which digitalization and human relationships create an oscillation may form the essential paradigm.

As can be seen, the tendency toward the romantic has re-emerged in every era within the framework of contemporary perspectives. In the modern, postmodern, and even post-postmodern periods, romantic characteristics have resurfaced within an aesthetic framework, updated in accordance with the conditions of the age. A particularly significant point that becomes evident is that, in terms of redefining and reinterpreting values, there exists a literary tendency that differs from postmodernism. In this context, Leonhard Hieronymi's Ultraromanticism is built upon the metamodern framework and bears a very clear connection to the characteristics of both the Romantic period and the Neo-Romantic tendency. Hieronymi defines fiction in ultraromanticism as a tool for discovering truth. Ultraromanticism is not foreign to postmodernism, nor can it be considered an entirely new approach. It brings together the Romantic period and science fiction. At this point, it emerges as a form of longing that is in constant motion.

Ultraromanticism is proposed as a new literary tendency that will liberate Contemporary German Literature from inertia, repetition, and looseness. According to Hieronymi, the world will soon transform into a computer devoid of emotions. From this perspective, in the face of phenomena such as virtualization, the loss of emotions, and the dissolution of human bonds, a transformation is necessary- and this transformation can be made possible through a literary approach that blends science fiction and romanticism.

In this study, the return to romanticism in contemporary literature has been examined on a theoretical level, and within this framework, the fundamental characteristics of Hieronymi's theory of Ultraromanticism have been presented. Within the scope of Ultraromanticism, the subject matter of the work, the perception of time and space within the text, and the characteristic features of the figures have been set forth in terms of both form and content. In this way, an attempt has been made to concretize how and to what extent deep romantic traces can find a place in literary works of our time.

1.Postmodern Sonrası Edebi Bir Yaklaşım Olarak Ultraromantizm

“hakikat, kurgudan doğar ”

(hieronymi, 2017: 15)

Küreselleşme ve dijitalleşme temelinde günümüzde yeni bir dünya düzeni ile karşı karşıya olunduğu oldukça açıktır. Söz konusu yeni dünya düzeni her türlü alanda etkisini gösterdiği gibi edebiyat alanında da gözle görülür bir dönüşümü ortaya koymaktadır. Böylece artık dijitalizmin ve yeni teknolojik gelişmelerin ön planda olduğu yeni bir yaklaşımdan bahsedilmektedir. Bu yeni yaklaşım, dijitalleşme temelinde internet, yapay zekâ, bloglar, podcast, youtube, facebook ve instagram gibi sosyal ağların yaygın kullanımı sonucunda edebi eserlerin içerik ve biçim açısından postmodern eğilimden farklı olduğunu kanıtlamaya çalışmaktadır (Arslan Karabulut&Gültekin, 2025, s. 124).

Özellikle 2000 sonrası teknolojinin gelişimi ve dijitalleşme ile birlikte yaşanan dönüşüm, o dönemler gündemde olan ana eğilim postmoderni güncel şartların gereksinime uygun bir şekilde dönüştürmeye başlamıştır (Schilling, 2012, s. 39). Bu dönüşümle birlikte postmodern yaklaşım üzerine derin karşıt ya da yandaş düşünceler baş göstermiştir. Farklı nitelendirmeler ile tanımlanan yeni eğilimler ortaya çıkmış, bu eğilimlerin çıkış noktası postmodernizmin kendinden önceki dönemlerde olduğu gibi yeni gelişmeler karşısında özgünlüğünü yitirdiği düşüncesidir. Post-postmodernizm (Post-postmoderne), dijimodernizm (Digimoderne), meta-modernizm (Metamoderne), transmodernizm (Transmoderne), performatizm (Performatismus), postkonstruktivizm (Postconstructivism), otomodernizm (Automodernism), altermodernizm (Altermodernism/Altermoderne), Yeni gerçekçilik (Neuer Realismus/Neurealismus) ve ultra-romantizm (Ultraromantik) kavramları bu yeni ve öncekinden farklı eğilimi tanımlamak için kullanılan kavramlardan bazılarıdır.

Postmodern sonrası estetik ve edebi yaklaşımlar arasında öne çıkanlardan bir tanesi Timotheus Vermeulen ve Robin van den Akker tarafından “Metamodernizm” olarak tanımlanan yaklaşımdır. Vermeulen ve Van den Akker’e göre postmoderninden metamoderne geçiş 2000’li yıllarda iyice belirginleşmiştir. Bu bağlamda 2000 yılı bir geçiş dönemini temsil etmektedir (2019, s. 43). Metamodern eğilim, dijitalleşme temelinde modern ve postmodern arası yeni bir bakış açısını tanımlar ve modern anlam arayışı ve postmodern şüphe arasında ve ötesinde bir durum ortaya çıkarır (Vermeulen&Van den Akker, 2010). Vermeulen ve Van den Akker’in belirttiğine göre (2010) metamodern bir salınımdır. Dengeyi sağlamak adına ağır basan tarafı sürekli aksi yöne çeker: Modern- Postmodern, umut-melankoli, saflık-açıkgözlü olma, empati-kaygısızlık, birlik-çokluk, bütünlük-parçalılık, netlik ve belirsizlik arasındaki salınım halidir. Bu salınımda sonsuza kadar geri çekilen bir ufkun takibi arzulanır. Bu arzu çerçevesinde postmoderndeki zıtlık olarak öne çıkan olguların metamodernde salınım yarattığı vurgulanır. Salınım ile iç içe geçmiş metamodern özne, geçmiş, şimdi ve geleceği yeniden birleştirmeye çalışır (Van den Akker u.a., 2019, s. 52) ve arayış ile kendini gösterir:

Modernizmle tanrılaştırılan insan deneyiminin çöküşü ve postmodernizmle öldürülen öznenin hortlatılmadan fakat yeniden saf, günahsız bir çocuk şeklinde doğumu, metamodernizmdeki arayış teminin doğal bir neticesi olarak okunabilir. Bu tarz bir yeniden doğuş, esasen dünyaya bakış açısında özgün bir duyuşun da habercisidir (Evis, 2022, s. 218).

İki kuramcının salınım anlayışına uygun olarak romantik düşünce olumlu kutupların salınımını yansıtabilen temel bir dayanaktır. Metamodern düşünce yapısına benzer olarak romantik düşüncede de asla tam anlamıyla gerçekleştirilemeyeceği bilinse de sonlu olanı sonsuza dönüştürme çabası vardır. Günümüzde sanatta, üslup, felsefe ya da tutum açısından romantizme benzer bir duyarlılığın zaten dile getirildiğini belirtirler (Vermeulen&Van den Akker, 2010). Bu açıdan öne sürdükleri edebi eğilimde derin bir romantik altyapı vurgusu yaparlar:

Bu yazı kaleme alındığında, metamodernizmin en açık şekilde kendini yeni ortaya çıkan bir neoromantik duyarlılıkta bulduğu görülmektedir. Bu durum pek de şaşırtıcı sayılmaz. Çünkü Kant’ın olumsuz idealizmi de en başarılı şekilde erken dönem Alman Romantizmi ruhuyla ifade edilmiştir. Elbette, Romantizm çok yönlü, belirsiz ve bu nedenle oldukça sık yanlış yorumlanan bir kavramdır. Arthur Lovejoy bir zamanlar, bu kavramın o kadar çok farklı ve çoğu zaman birbirinden ayrılan tanımları olduğunu belirtmişti ki Romantizm yerine Romantizmlerden söz etmemiz daha doğru olur demiştir (Vermeulen&Van den Akker, 2010).

İlk olarak aydınlanma dönemindeki sistematik ve akılcı bakış açısının karşısına „Romantik dönem“ çıkar. 1798-1835 yılları arasında Fransız Devrimi etkileriyle edebi olan romantik olan ışığında güncellenir. 1890-1920 yılları arasında sanayileşme ve şehirleşme sonucunda modern dönemdeki tektipleşme karşısına yine romantik olanın temelinde olduğu “Yeni Romantik dönem” (Neoromantik dönem) konulur. Romantik eğilimde içeriğin yanında biçim de önemlidir. Bu bağlamda edebiyatta estetik algı da önemsenir. Dil edebidir, şiirseldir, sembollerle doludur. Dijitalleşme temelinde (dijital devrim) postmodern dönem içerisinde biçim ve içeriğin edebi düzlemde eleştirildiği noktada ise tekrardan romantik olana bir dönüşün zorunlu olduğu tartışmaları gündeme gelmiştir. Yine de postmodern dönemde romantik etkinin varlığını vurgulayan kuramcılar, postmodern eğilimin aslında zaten post-romantik bir eğilim olduğu üzerinde durmaktadır (Kızıler Emer, 2020, ss. 326, 327, 336). Bu tarz bir bakış açısıyla her şeyin dijitalleştiği sanal dünya karşısında yüz yüze temasın temel olduğu, insanı ilişkilerin, anlam ve değerlerin yeniden önem kazanması gerektiğini vurgulayan bakış açısı, postmodern sonrası edebiyat içerisinde de gittikçe önem kazanmaya başlamıştır. Dijitalleşme ile insanı ilişkilerin salınım oluşturduğu bir eğilimin çağımızda esas olabileceği vurgulanmaktadır.

Romantiğe olan eğilim her dönem güncel, farklı bakış açıları çerçevesinde yeniden açığa çıkmıştır. Modern, postmodern ve hatta postmodern sonrası dönemde estetik çerçevede romantik özellikler çağın koşullarına uygun bir şekilde güncellenerek öne çıkmıştır. Postmodern sonrası dönem konusundaki çıkarımlarını metamodern felsefede bir araya getiren Van den Akker ve Vermeulen, metamodern eğilimdeki neoromantik ağırlıklara dikkat çeker ve aslında dijitalleşme ile birlikte kaybolmaya başladığı düşünülen biçim ve içeriksel derinliğin yeniden öne çıkabileceğini müjdeliler (Vermeulen&Van den Akker, 2010).

Çağdaş edebiyat içerisinde tartışmaların odağında son zamanlarda özellikle değerlerin yeniden tanımlanması ve anlamlandırılması noktasında postmodernlerden farklı bir edebi eğilimin olduğu yer almaktadır (Brössel, 2022, s. 57). Brössel'e göre özellikle tarihsel açıdan postmodernizm aşılması görülmektedir. Hala Benjamin Stein'in "Replay" (2012) ya da Ulrich Hofmann'ın "The End" (2008) romanları postmodernin bir uzantısı olarak görülse de Christian Kracht'ın "Ich werde hier sein im Sonnenschein und Schatten" (2008), Leif Randt'ın romanları "Planet Magnon" (2015) ve "Allegro Pastell" (2020), Marc-Uwe Kling'in "Qualityland" (2017), Hendrik Otremba'nın "Über uns der Schaum" (2017) ve "Kachelbads Erbe" (2019) yeni duygu yapısı ile farklı bir edebi algı sunmaktadır (Brössel, 2022, s. 57). Bu eserlerde dikkat çeken en temel nokta romantik dönem ile olan bağlantıdır. Vermeulen ve Van den Akker, "Neoromantizm" kavramını tanımlarken, Novalis'in "romantikleştirme" önermesi ile Isaiah Berlin'in romantizm anlayışını birleştirip "romantik tavır"a vurgu yaparlar; bu tavrı ise farklı kutuplar arasında bir salınım olarak görürler. Bu argümanlarını, romantizmin edebiyat ve güncel medya kültürünün romantik bir düzlemde bir araya gelmesi ile derinleştirirler (Brössel, 2022, s. 57). "Neoromantik" bu çerçevede onlara göre romantizmin "yeniden benimsenmesi" değil, bir "yeniden anlamlandırılması" olarak anlaşılmalıdır. Çünkü burada söz konusu olan aynı zamanda romantiğin göstergelerinin ve anlamlarının yeniden, farklı bir boyutta ilişkilendirilmesidir (Brössel, 2022, s. 57).

Romantiğin temeli aydınlanma dönemindeki akılcılığa karşıt bir pozisyonla oluşur. Duygu ve birey temelli bir bakış açısıyla toplumun kültürel kazanımları ön plandadır. Novalis ismiyle öne çıkan Georg Philipp Friedrich Freiherr von Hardenberg romantik düşüncenin temelini

dünyanın romantikleştirilmesi zorunluluğunda görür. Çünkü ona göre ancak bu şekilde herşeyin özünü kavramak ve herşeye dair derin bir değerlendirme yetisi kazanmak mümkün hale gelir ve yine ancak bu şekilde bilinen ve bilinmeyen ilk defa birlikte sorgulama imkânı bulur:

Dünya romantikleştirilmek zorundadır. O zaman o en eski mânâ yeniden bulur. Romantikleştirme, niteliksel bir güçlendirmekten başka bir şey değildir. Bu işlemde aşağı benlik daha iyi bir benlikle aynılaştırılır. Keza, biz kendimiz de böyle bir niteliksel güçler dizisiyiz. Sıradan olana yüksek bir mânâ, alışılmış olana esrarengiz bir itibar, bildik olana bilinmeyenin şerefini, ölümlüye ölümsüz görüntüsünü vermekle onu romantikleştiririm. Tersine bu işlem, daha yüksek, tanınmayan, mistik, ölümsüz içindir ve bu, bu bağlama yoluyla logaritmalanır. Sıradan bir ifade kazanır. Romantik felsefe. *Lingua romana*. Sırayla yükseltme ve alçaltma (Novalis, 2014, s. 69³).

Novalis'in ardından modern dönem içerisinde romantik olana önemi vurgulayan diğer bir önemli isim olarak Friedrich Schlegel öne çıkar. Schlegel'in romantik şiiri ilerlemeci bir evrensel şiir olarak tanımladığı yaklaşımı, romantik olanın sürekli oluş halinde, ilerlemeci, gelişen, sonsuz ve özgür ve diğer disiplinlerle iç içe olma halini (Schlegel, 2016) vurgulayarak aslında onu her dönemde edebiyata uyarlanabilir hale getirmektedir. Bu bağlamda söz konusu yaklaşım edebiyatın özünü ortaya çıkarabilme olanağı tanımaktadır. Bu açıdan özellikle edebiyatta her dönemde romantik olana dönüş arzusu ortaya çıkabilmektedir. Romantizm bütünlükte birlik, birlikte bütünlüğü görmeyi teşvik eder ve bu şekilde bir toplumsal denge ve uyum oluşturur. Bireyi ve onun duygularını, iç dünyasını ön planda tutarak dünyayı ve hayatın anlamını kavramaya çalışır. Edebiyatı ise evrensel bir boyuta taşır:

Romantik şiir ilerlemeci, evrensel bir şiirdir. Amacı yalnızca şiirin ayrı türlerini yeniden birleştirmek, şiiri felsefe ve retorikle ilişkilendirmek değildir. Aynı zamanda şiirle nesri, deha ile eleştiriye, sanat şiiri ile doğa şiirini zaman zaman iç içe geçirmek, zaman zaman da birleştirmektir. Şiiri canlı ve toplumsal hâle, yaşamı ve toplumu da şiirsel hâle getirmeyi amaçlar [...] yazarın ruhunu tam olarak ifade etmeye bu denli uygun başka hiçbir biçim yoktur [...] Sonsuza dek yalnızca "oluş" hâlinde olabilir, hiçbir zaman tamamlanmış olamaz (Schlegel, 2016).

İnsanın karanlık taraflarına, fantazilerine, duygu dünyasına, bilinmeyene olan arzusuna yönelen romantik anlayış, zaman içerisinde söz konusu kavramlara olan algı değiştiğinden şekil değiştirmiştir. Teknolojinin gelişmesiyle ve küreselleşme ile birlikte insanların karanlık tarafları, bilinmeyen yönleri ya da fantazileri çağa ayak uydurarak farklı bir boyut kazanmış, romantik olan içerik olarak belli temel noktalarda aynı kalsa da biçim olarak gelişmiş ve farklılaşmıştır. İlk dönem romantik bağlamda bilinmeyen ile şuan bilinmeyen arasında çok belirgin farklar vardır. Bu çerçevede bazı romantik konu ve motifler değerlendirilecek olursa - örneğin dünyadan kaçış (Weltflucht)- farklı dünyaları keşfetme merakı, romantik dönemde dünya dışı varlıklar ya da yerler, ütöpik/distöpik olağanüstü bir durumken günümüz dünyasında dünya dışı yaşamın vs. mümkün olabilir hale gelmesiyle farklı bir boyut kazanmıştır. Bunun yanında doğa, doğaya dönüş, doğanın idealize edilmesi romantik dönem için önemli diğer konulardır. Betonlaşma ve makinalaşma ile birlikte doğanın tahribatı, doğal olanın artık yok olmaya başlaması ve bu doğrultuda doğaya özlem postmodern sonrası dönemde tekrar önem kazanır. Temelini geçmişten, tarihten, mitolojiden, dinden vs. alan ve halka ait olan anlatılar tekrardan öne çıkar. Geçmişle günümüz arasında bir bağ kurarak okuru geleceğe ulaştırır.

³ Almancası için bkz.: <https://www.projekt-gutenberg.org/novalis/aphorism/chap006.html>, 29.07.2025 & Schulz, G. (2001) (Hrsg.). Novalis Werke. München: C.H.Beck.

Romantik olanın dijitalleşme ve küreselleşme temelinde yok olmaya yüz tutmuş insani/bireysel/toplumsal değerleri yeniden canlandırması noktasında Vermeulen ve Van den Akker romantikliğin kökleri üzerine çıkarımları ile öne çıkan Isaiah Berlin'i anarlar. Berlin'in romantizm tanımından yola çıkarak birlik ve çokluğun, gizem, belirsizlik ve netliğin, güzellik ve çirkinliğin bir arada toplumsal kurtuluşun merkezinde yer alması gerektiğini dile getirirler (Vermeulen ve Van den Akker, 2010; Berlin, 2004, s. 37). Metamodern anlayışa göre bunlar zıtlık değil artık bir salınım oluşturur. Bu bağlamda onlara göre metamodern düşünce şuana kadar kendini neoromantizm aracılığıyla ifade etmiş olduğundan günümüzde bazı eserler "Metamodern Romantic Works" (metamodern romantik eserler) olarak tanımlanabilir (Vermeulen & Van den Akker, 2010):

Metamodern neoromantizm yalnızca yeniden benimseme olarak anlaşılmamalı, yeniden anlamlandırma olarak yorumlanmalıdır: "sıradan olanın anlamla, basit olanın gizemle, bilinenin bilinmeyenin denkliğiyle, sonlu olanın sonsuzun görünümüyle" yeniden anlamlandırılmasıdır. Aslında, bu Novalis'in dediği gibi eski toprakların yerine yenisinin açılması olarak yorumlanmalıdır (Vermeulen & Van den Akker, 2010).

Postmodern sonrası eğilimler arasında metamodern edebi eğilimin bir varyantı olarak Leonhard Hieronymi kendi yaklaşımlarını söz konusu metamodern felsefe ile sentezleyerek "Ultraromantizm" olarak nitelendirdiği yaklaşımı ortaya çıkarır. Ultraromantizm, edebi ve estetik açıdan postmodernden ayrılrsa da yapısal olarak ona bağlıdır (Brössel, 2022, s. 55): "Dolayısıyla ultraromantizm aslında yeni bir şey değildir; sadece bir özlemdir; edebi bir gökkuşağı yolunda motorize bir parable⁴ benzer şekilde dairesel olarak dönüp duran ve kendini sürekli yineleyen bir olgudur" (Hieronymi, 2017, s. 9). Hieronymi, bu yaklaşımıyla metamodern içerisinde alana daha spesifik bir yön açar. Bu açıdan Ultraromantizm, "metamodern düşüncenin metinleştirilmiş hali" ya da "metamodern idenin uygulama alanı" olarak tanımlanabilir (Brössel, 2022, s. 67).

Hieronymi'nin Ultraromantizm anlayışı metamodern anlayış üzerine kurulmuştur ve romantik dönem ve neoromantik eğilim özellikleri ile çok net bir bağlantı taşır. Hieronymi, kurguyu ultraromantikte hakikati bulma aracı olarak tanımlar. Ultraromantizm, postmoderne yabancı bir eğilim değildir, yeni bir yaklaşım olarak da nitelendirilemez. Romantik dönemi bilimkurgu (science-fiction) ile bir araya getirir. Bu noktada sürekli devinim halinde olan bir özlem olarak ortaya çıkar ve "postmodernizmi bilgi kuramı düzeyinde beraberinde sürdürür" (Brössel, 2022, s. 61-62; Hieronymi, 2017, s. 9).

Leonhard Hieronymi, 1987 yılında Bad Homburg'da doğmuştur. Berlin, Mainz ve Viyana'da felsefe, enformatik ve Avrupa Edebiyatı üzerine eğitim görmüştür. 2012 yılında, Johannes Gutenberg Mainz Üniversitesi Genel ve Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi Enstitüsüne, "Christian Krachts Zeitgeist-Magazin „Der Freund“ als paratextuelle Kopie des Literaturmagazins „The Believer"" başlıklı çalışmasını sunar. Bu çalışmada Kracht'ın yayımcısı olduğu "Freund" dergisinin Amerikan menşeli "The Believer"ın bir pastışı ve parametinsel/yanmetinsel bir biçimi olarak biçim ve içeriksel analizini gerçekleştirmiştir. "Kairo Gesellschaft"ın kurucusu ve "Rich Kids of Literature" adlı edebiyat topluluğunun bir üyesidir. Söz konusu iki oluşum, dijitalleşen dünyada genç yazarların bir araya geldiği bir platform olarak düşünülebilmektedir. Özellikle "Rich Kids of Literature" sosyal medyayı aktif bir şekilde kullanarak edebiyatın dijital yayılımına destek sağlamıştır. Bu çalışmanın konusunu oluşturan Ultraromantizm ile ilgili görüşlerini ilk olarak 2016 yılında bir araya getirir, ancak 2017 yılında "Ultraromantik" başlığı ile Korbinian

⁴ kendini sürekli harekete geçiren eğitici bir anlatıya

Yayınevinden bir manifesto şeklinde yayınlar. Bunun yanı sıra 2020 yılında “In zwangloser Gesellschaft” başlıklı ilk romanı, 2023 yılında ise “Der gute König” başlıklı bir diğer romanı yayınlanmıştır (Hieronymi, 2017 & Oertel, 2017 & Wikipedia, 2025 & Webseite von Leonhard Hieronymi, 2025 & Wolfinger, t.y.).

Ultraromantizm, Çağdaş Alman Edebiyatını ataletten, tekrardan ve gevşeklikten kurtaracak yeni bir edebi eğilim olarak öne sürülür. Hieronymi'ye göre dünya yakında “duygulardan arınmış bir bilgisayar haline dönüşecektir”. Bu açıdan sanallaşma, duyguların yitimi, bağların ortadan kalkması gibi durumlara karşı bir dönüşüm şarttır ve bu dönüşüm bilimkurgu ve romantizm sentezi edebi bir yaklaşım ile mümkün olabilir. Bu bakış açısıyla Hieronymi, öncelikle Jakob T. Fries lakabıyla ultraromantik manifestoyu yazar, “Metamorphosen” dergisine gönderir. Ancak bu ona göre “pek de tipik olmayan bilim kurgu yazarını” kendi isteğiyle yeniden öldürür. 2016 yılında ise kendi adıyla Ultraromantizme ait görüşlerini yazar (Hieronymi, 2017, s. 7). Fikirleri zaman içerisinde birçok insanın ilgisini çekip destek bulunca ise “bu kadar kötü şeyin içerisinde yine de iyi birçok şey bulabilmek mümkün” düşüncesiyle harekete geçer (Hieronymi, 2017, s. 8). Anlam arayışının günümüzde yine romantik anlayış ile aşılabacağına atıfta bulunarak ortaya konulan Ultraromantizm, 1970'li yıllarda başlar ve 2000'li yıllara kadar uzanan bir oluşum evresi yaşar. 2010'lu yıllarda ise baskın bir hale gelir. Bu tür bir dönem ayrıştırması, 2000 yılından itibaren Hieronymi'nin örneklediği eserlerin artmasıyla net bir şekilde tespit edilebilmektedir (Brössel, 2022, s. 63 & Hieronymi, 2017, ss. 31-46).

Derin fantezi ya da kurgu dünyasının açığa çıkarılması edebiyatta gerçeklik ve dürüstlüğü ortaya çıkarır. Romantik duygu ve doğa söz konusuysa her şey hakikattir. Bilimkurgu içerisinde konu kurgudur, ancak yazar kendi kurgusuna inandığında bu konu tutkuya ve gerçeğe dönüşür. Bu açıdan günümüzde bilimkurgu ve romantizmin bir araya gelmesi bir farklılık ortaya çıkarır. Romantik olan insani normlar ve değerler, bilimkurgu ise aydınlatma yaratır. Bu bağlamda romantizmde oluşturulan normlar aydınlanmaya zemin hazırlar (Hieronymi, 2017, s. 15): “İnsan, doğa, duygular, gelecek ve gerçek salınımında Ultraromantizm; dürüst, tutkulu, hızlı ve gelişime açık bir tarz oluşturur” (Hieronymi, 2017, s. 16).

Hieronymi'ye göre bilimkurguda Neo-bilim kurgu gibi bir derecelendirme yapılmamıştır. Oysa romantizm, Neoromantizm örneğinde olduğu gibi dönem içi evrelere ayrılmıştır. Bu doğrultuda şuan oluşumu devam eden çağdaş fantastik edebiyat neoromantik bir dönem, romantik olanın çağımıza uyarlanması olarak nitelendirilebilir ve “Ultraromantizm” olarak tanımlanabilir. Bu geçiş döneminde önemli olan (Ultraromantizmde) romantik ve bilimkurgu unsurlarının iç içe geçmiş olmasıdır (Hieronymi, 2017, s. 21). Ultra- ön eki ile özellikle bilimkurguya eğilimi vurgulayan ve bununla romantik dönemdeki özlem olgusu temelinde mekânın, maceranın, yeniliğin sonsuzluğu için çabayı imleyen (Brössel, 2022, s. 52) Ultraromantizmin bu çerçevede en özel yanı “unutulmaz” bilimkurgu türü ve “asla ölmeyecek” olan bir yazım biçimi olarak romantik olanı bir araya getirmesinden kaynaklanır. Bu açıdan çağdaş eserler Ultraromantizm çerçevesinde hiçbirisinin bir alt dalı olmadan özerk bir yapıda ortaya çıkar (Hieronymi, 2017, s. 27):

Yeni, güncel ve iddialı bir bilimkurgu, edebiyatta Ultraromantizm olarak kendine bir yer edinebilir. Almanca anlatılar, romantizmi devrim niteliğinde dönüştürmeye ve bilimkurgu ile romantizmi birleştirerek Ultraromantizm olarak tanımlanabilecek yeni bir tarz yaratmaya çok yakındır (Hieronymi, 2017, s. 21).

Aytaç'a göre "Shakespeare'in yeniden keşfi, tarihi motiflerin, rüya âleminin yeniden edebiyata sokulması, efsanelerin, mitosların, yeniden rağbet görmesi, bir çeşit kendinden geçiş ve sarhoşluk yeni romantiklerin başarıları arasındadır" (Aytaç, 2012, s. 18). Bu tarz bir romantik eğilim ile Hieronymi'ye göre çağdaş edebiyatta "Uyuşukluktan kurtulma ve kendinden geçme ya da sarhoşluk hali yaşayının kaldırılması, ultraromantik teorisinin kabulüyle gerçekleşmiş gibi" görünmektedir ve edebiyata canlılık ve yeni bir heyecan getirmiştir (Hieronymi, 2017, s. 8).

Christian Kracht'ın 2008 yılında yayınlanan "Ich werde hier sein im Sonnenschein und Schatten" Ultraromantizme geçiş aşamasını yansıtan en temel eserdir (Hieronymi, 2017, s. 34). Cemile Şahin'in "Taxi" (2020); Leif Randt'ın "Allegro Pastell" (2020) ve Jakob Nolte'nin "Kurzes Buch über Tobias" (2021) adlı romanları ultraromantik özellikteki eserler olarak örnek gösterilebilir (Sahner, 2021). Brössel'in aktardığı üzere bununla bağlantılı olarak tüm güncel eserlerde zaman algısı ve bunun işlenmesi farklılık gösterir (2022, s. 53). Ayrıca günümüzde edebiyatın gerçekliği ortaya koyma biçimi de farklı bir yapıda "Ultra-Gerçeklik" yaratır (Hieronymi, 2017, s. 15): "Ultra-gerçeklik kesinlikle gizemlidir ve kavranması zordur [...] yazardan yüksek düzeyde bir hayal gücü talep eder ve onu eserini radikal bir biçimde stilize etmeye, basitleştirmeye ve anlaşılır hale getirmeye zorlar" (Hieronymi, 2017, s. 16). Sanal olguların ağır bastığı dijital dünyada gerçeklik algısı böylece bir üst boyuta taşınmıştır. Bu algıyla çağdaş edebiyattaki gerçeklik ultra düzeyde bir gerçeklik yaratır.

Hieronymi, manifestosunda ultraromantizmin ön örnekleri sayılabilecek bir master- ve ultra liste⁵ sunar. Bunlar tamamen ultraromantik eserler değildir, sadece ultraromantizmin tinsel öncülleri, medyalararası yapı taşlarıdır (Hieronymi, 2017, s. 29). Ancak kendisi çalışmasında „Formalin“ başlığıyla bir ultraromantik eser örneği sunar. Formalin, „Bir Ölünün İmgesinde Yaşamın Fiziksel Olasılığı“ alt başlığı ile dijital ölümsüzlük çerçevesinde bilimkurgu ve romantik unsurları bir araya getirir (Hieronymi, 2017, ss. 67-88). Ölümsüzlük konusu, bu anlatıda ne ütöpik ne distöpik, bunların dışında ultraromantik bir temel teşkil eder (Hieronymi, 2017, s. 9). Başlık olarak seçtiği Formalin, "dokuları çürütmeden bozulmadan saklayabilmek için kullanılan bir sıvıdır ve özellikle canlı doku vs. saklarken kullanılır (Duden, 2025). Bu şekilde bir metafor ile dijital ölümsüzlüğe gönderme yaparak melankoli, rüya, orman, dünya dışı varlıklar, ruhlar, mezar, ölüm, sarhoşluk, kendinde olmama hali, kapı (geçit), merak, hologram, ölümsüzlük ya da ara-ölümsüzlük gibi motifler doğrultusunda ölü biri ile onun bilgisayara aktarılan tüm verileri sayesinde canlıymış gibi konuşabilmek ve iletişim kurabilmek temelinde dijital ölümsüzlük olasılığı üzerine okuru düşündürür: "Ölü değil misiniz? diye sordum. Hayır. Geçici-/ara-ölümsüzlük zamanı sona erdi. Bedenim ölü, zihnim değil, ruhumda da öyle. Yaşıyorum. Dijital olarak" (Hieronymi, 2017, s. 83). Hieronymie bu konu ile aslında "insanlığın var olageldiğinden beri dikkat çeken ölümsüzlük arzusunu, günümüzde dijitalleşen dünya ile birlikte dijital olan ile ölümsüzlüğün birleştirilmesi noktasında" edebî bir formata dönüştürmüştür. Von Billerbeck'e göre ölümsüz dijital ruh (unsterbliche digitale Seele) ile en

⁵ **Masterliste** (Hieronymi, 2017, ss. 31-35); Eine Milliarde Jahre vor dem Weltuntergang (1977)- Arkadi ve Boris Strugazki – Roman, E.T. The Extra Terrestrial (1982)- Stevan Spielberg –Film, The Enchanter Persuaded (2006)- Sinoia Caves –Müzik albümü; **Ultraliste** (Hieronymi, 2017, ss. 31-35); Fata Morgana (1971)- Werner Herzog- Film, Eumeswil (1977)- Ernst Jünger-Roman, Apollo (1983)- Brian Eno-Müzik Albümü , Back to the Future (1985)-Geleceğe dönüş- Robert Zemeckis- Film, It (1986)- Stephan King- roman, Morbus Kitahara (1995)- Christoph Ransmayr- Roman, Ich werde hier sein im Sonnenschein und im Schatten (2008) – Christian Kracht – Roman, Gegen die Welt (2011)- Jan Brandt-Roman, Planet Magnon (2015)- Leif Randt – Roman.

genel anlamda şuan insan hayatına dair her şeyin dijital ortama aktarılarak - yani bir “Big Data” (Büyük Veri) oluşturarak- yapay zeka desteğiyle insanın bir kopyasının dünyaya bırakılması üzerinde yoğunlaşmaktadır (Von Billerbeck, 2020). Bu noktada Hieronymi'nin Formalin örneği dijitalleşme ile romantik unsurların bilim kurgu temelinde bütünleşmesini somutlaştırır.

2.Ultraromantik Manifesto

Wilhelm H. Wackenroder (1773-1798) ile Ludwig Tieck'in (1773-1853) 1796 yılında yayınladıkları “Herzensergießungen eines kunstliebenden Klosterbruders” adlı on sekiz ayrı metinden oluşan yapıtında ortaya koydukları romantizm manifestosuna (Kızıler Emer, 2020, s. 328) benzer şekilde Hieronymi, ilk olarak 2016 yılında çağın romantik olana dönme zorunluluğunu vurgulayan ultraromantik manifestosunu yayınlamıştır. Hieronymi, yayınlanan manifestosunda yirmi ana madde belirlemiş ve bu maddelerde ultraromantizme ait biçim ve içeriksel özellikler ortaya koymuştur (Hieronymi, 2017, ss. 15-19). Çalışmanın bu bölümünde manifestoda öne çıkan ultraromantik özelliklere değinilecektir. Bu sayede temel romantik algısıyla çağdaş romantik algı arasında bir bağ kurulmaya çalışılacaktır.

Ultraromantizme dair ilk madde çağdaş edebiyattaki gerçeklik algısının güncellenmesiyle başlar. Bu güncel eğilimdeki gerçeklik “ultragerçeklik”, bu gerçekliğin yarattığı kurgu ise buna paralel olarak “ultrakurgu” olarak tanımlanabilir. Daha en baştan romantizme atıfta bulunarak aslında gerçekliğin bireyin derin dünyasına erişmekle mümkün olabileceği vurgulanır: „Hakikat, bir kalem alıp dürüst olmaya çalışmakla bulunamaz. Hakikat, kurgular aracılığıyla ortaya çıkar. Bilimkurgu yazarken dürüst olmaya çalışmak gerekmez; çünkü yazar, en derin fantezilerini ortaya koyduğunda, zaten kendiliğinden dürüst olur, bununla birlikte adeta çıplak kalır“ (Hieronymi, 2017, s. 15). Çağdaş edebiyatta bu bağlamda romantik olan yine gerçeklikle ancak bu kez ultragerçeklik olarak nitelendirilebilecek bir gerçeklikle ilintilidir. Ultragerçeklik, dijital dünyanın getirisi olan sanal algı ile bağlantılı anlam bulur. Sanal olan ve gerçek olan romantik olan ile keşişim noktasında anlam bulur: “Romantizm ve romantik olan şey, duygu ve doğa söz konusu olduğunda, hakikatin kendisidir. Bir orman yalnızca bir orman değildir; aynı zamanda milyonlarca yıllık bir ruhsal yaşamın bileşkesi olarak da varlık kazanır” (Hieronymi, 2017, s. 15).

Dijitalite ve küreselleşme ile birlikte insanlığın deneyimlediği değişiklikler göz önünde bulundurulduğunda edebiyatta da gerçeklik ya da diğer bir ifadeyle hakikat algısı farklılaşır. “Edebiyatta hakikatin derin katmanları vardır ve belki de henüz tanımlanmamış ve “ultra-hakikat” /”ultra-gerçeklik” olarak nitelendirilebilecek olan bir hakikat biçimi daha mevcuttur”. Hieronymi'ye göre bu gizemli ve kavranması güç gerçekliğin ortaya çıkışı, teorik olarak romantizm ile bilimkurgunun birleştirilmesi yoluyla ortaya çıkabilir. Tam olarak bu birleşim Ultraromantizmi doğurur (Hieronymi, 2017, ss. 15-16): “Ultraromantizm şu şekilde tanımlanabilir: İnsan, duygu ve doğa romantiktir; olay örgüsü ise geleceğe yöneliktir ve hakikate dayanır. Her şey dürüstlikle örülmüştür. Her şey tutkuyla doludur. Her şey hızdır, her şey ilerlemedir. Hiçbir şey durağan ya da sıkıcı değildir” (Hieronymi, 2017, s. 16).

Postmodern sonrası edebiyatta inanç olgusu -ahlaki bir olgu olarak değil, kültürel bir bağ olarak her türlü şeye olan inanç (Eshelman, 2016) bağlamında öne çıkar. “Bilimkurgu metinlerindeki olay örgüsü kurmaca olsa da, yazar kurgularına inanıyorsa bu yapı dürüst ve tutkuyla örülmüştür. Ancak bu tür metinlerdeki karakterler sıklıkla kalıplaşmıştır; duygusal derinlikleri romantizmin duygu dünyasıyla örtüşmez. Bazı durumlarda teknik unsurlar, duygunun önüne

geçerek daha sesli ve baskın hale gelir” (Hieronymi, 2017, s. 15). İşte bu noktada dijitalliğin romantik olanın algısına dâhil edildiği dile getirilebilir.

Ultraromantik nitelikler taşıyan bilimkurgu metinleri, dijitalliğin belirgin etkisiyle artırılmış gerçeklik oyunlarının (Augmented-Reality-Games) izlerini bünyesinde barındırır. Bu tür metinler “genişletilmiş gerçeklik” olarak değerlendirilebilir. Bu genişletilmiş gerçeklik, gerçekliğin ötesine geçen bir düzlemi imler. Bu doğrultuda Hieronymi okura şu şekilde bir formül sunar: “Ultra-gerçeklik + Romantizm + Bilimkurgu (Sci-Fi): Ultraromantizm” (Hieronymi, 2017, s. 16).

Romantik ile bağlantılı olarak “zaman yolculuğu günah değildir; kadim ormanlarda yapılan uzun yürüyüşler ise erdemin bir ifadesidir” (Hieronymi, 2017, s. 16). Zaman yolculuğu ve derin ormanların bir araya gelişi, gelenekselin ve modernin hatta futuristik olanın bütünleşmesi açısından önemlidir. Buna benzer şekilde örneğin “zırhlı bir eldiven”, Ultraromantizmi zihinde canlandırırken yol gösterici bir metafor olarak ortaya çıkar (Hieronymi, 2017, s. 16). Ancak “Ay, ultraromantik bir imge olarak kullanılmaz; çünkü artık o, yerleşime açılmıştır” (Hieronymi, 2017, s. 17):

Uzaydaki yaşam cehennem olarak tasvir edilmemelidir. Bilimkurgu metinlerinde uzay sıklıkla bir cehennem olarak betimlenir; birey bu cehennemde kaybolur, yolunu yitirir. Bu cehennem öylesine dramatik bir biçimde resmedilir ki, astronotlar çoğu zaman bu tehдitten kurtulmak için yeni gezegenler kolonileştirmek zorunda kalırlar. Ancak uzay, romantik bir dünyadır ve tasviri coşkulu, hayranlık uyandıran, tutkuyla yüklü olmalıdır. Yabancı gezegenlere göçün zorunluluğu da aslında bu yüzden zorunludur (Hieronymi, 2017, s. 17).

Hieronymi, Ultraromantizm açısından eylem ve sözün anlatımdaki önemini irdelerken ultraromantik figürlerin özelliklerine dair de çıkarımlarda bulunur. Ultraromantikler için eylem her şeyden önce gelir ve oldukça önemlidir. Sözler ise bundan daha az bir etkiye sahiptir. Bu açıdan ultraromantik eserlerde figürler sözün ötesine geçmelidir: “En acınası ultraromantik figür, yalnızca konuşan, aldatıcı bir parıltıyla göz boyayan, fakat hiçbir şey yapamayan ve hiçbir yetkinliği olmayan figürdür”. Böyle figürler eserlerde en tehlikeli olanlardır. Bu sebeple onlara aldanmamak gerekir (Hieronymi, 2017, s. 17). Eylemin ötesinde ultraromantik figürler için kendine ait değerler de önemlidir. “Ultraromantik bir eserde uzayda bulunan bir figür, kökenini asla inkâr etmez [...] Ne baba evini, ne doğup büyüdüğü şehri, ne de gezegenini reddeder. Eleştirebilir, sorgulayabilir; fakat asla sırtını dönemez”. Bu davranışı gösterecek tek figür, adı geçen gösteriş merkanlısı figürdür. Zaten bu tarz bir figürü tam da bu noktada tespit edebilmek mümkündür: “O [Blender], kökenini inkâr eder [...] Onun için memleket, üzerine işediğı bir mezardan ibarettir” (Hieronymi, 2017, s. 17). Bu noktada ise çağdaş edebiyatta inançların, kültürel, sosyal ve ideolojik vs. değerlerin Ultraromantizm ile geri döndüğüne hatta dönmesine gerektiğine dair bir vurgu dikkat çekicidir. Romantizmin ilk ortaya çıktığında arka planında yer alan parçalanma ve dağılmaya karşı birlik ve bütünlük duygusu etrafında kendi kültürel, dilsel ve toplumsal değerlerini ön plana çıkarmaya yönelik tavrı (Kızıler Emer, 2020, s. 328), günümüzde teknoloji ve küreselleşmenin bir getirisi olan bireysellik ve yalnızlaşma çerçevesinde dikkat çeker. Bu açıdan Hieronymi’ye göre ultraromantizm çağımızda metamodern felsefenin öngördüğü şekilde salınım anlayışı çerçevesinde belirgin bir gerekliliktir.

Çağdaş dünyada teknoloji ile örölmüş bir bilim kurgu eseri bile olsa sonuç itibarıyla “Ultraromantizm, siberpunk (Cyberpunk) estetiğinin romantik bir yorumudur” (Hieronymi, 2017, s. 18). Örnek verilecek olursa ultraromantizmde “bir ağaç metalden yapılmış olmalıdır

ve şimşekler yalnızca görünürde şimşeklerdir. Genel anlamda ışıklar, sıradan ışıklar değildir". Bu anlatımlarla "ultraromantizmin yazarları, aynı anda hem eski kaleleri hem de yıldız savaşçıları (starfighter) fotoğraflayan turistler gibidir (Hieronymi, 2017, s. 19):

Ultraromantik bir eserin olay örgüsü, bilimkurguya özgü nitelikler taşısa da bugünü de anlatabilir. Önemli olan, bu anlatımda dünya dışı bir varlık hissi veren garip figürlerle ya da doğadaki bu dünyaya ait olmayan işaretlerle karşılaşılmasıdır. Ultraromantizmde her zaman, geleceğe ya da başka evrenlere ait olduğu sezilen gizemler ve ritüeller yer almalıdır (Hieronymi, 2017, s. 19).

Bilim kurgu olası cevapların bulunabileceği bir alan değildir. Romantik ideallerin ve fikirlerin doğa gözlemlerinin, ölümsüzlüğün, uzağın, ölüm özleminin ve yalnızlığın dile geldiği bir alandır. Bilim kurgu bu doğrultuda dublörler, yabancı gezegenlerdeki ışıklar, yeryüzündeki dünya dışı yaşam ve en önemlisi insan varlığının özbilincinden oluşur (Hieronymi, 2017, s. 21). Romantik ve bilim kurgusal olanın bir araya gelmesi bu açıdan önemlidir. Ultraromantik metinlerde teknik fantezilere ya da toplumsal ütopyalara yer verilebilir. Olay örgüsü uzak bir gelecekte ya da başka gezegenlerde geçmiyorsa, gizemli olayların veya dünya dışı varlıklara göndermede bulunan unsurların şimdiki zamanda ortaya çıkması ve mümkünse uzay yolculuklarının yer alması gerekir. "Dolayısıyla söz konusu metinlere, esas itibarıyla varsayımsal olarak kurgulanmış durumların eklenmiş olması gerekir. Geçmişe özlem duyan romantik melankoli, Ultraromantizmde farklı ve gelecek odaklı bir melankoli ile yer değiştirir: Ölümsüzlüğe ve sonsuzluğa duyulan özlem" ön plandadır. Bu sonsuzluk özlemi ise özelde mekânın sonsuzluğuna ve ilerlemenin sonsuzluğuna, maceranın ve yeniliğin sonsuzluğuna duyulan özlemle eşdeğerdir (Hieronymi, 2017, s. 24-25):

Bir metin, bilim kurgunun en net unsurlarına sahip ve ayrıca romantik motifler içeriyorsa (örneğin, fotometrik bir çift yıldızın stilize ve coşkulu tasviri/uzayda yalnızlık/bir robotun insana verdiği ruhsal acı/meteor fırtınalarını izlerkenki duyulan ölüm arzusu), o zaman o eser özel bir edebi enerji formu geliştirir. Doğa, insan ve teknolojinin romantik betimlemesi ile asla özlemde kurtulamayacak insanın kadim ve soğukluktan tamamen arınmış özlemi, tüm bunlar bir araya gelerek, son yıllarda genç yazarların birçok metninde görülen gerçekçi anlatım tarzından ve özellikle de anlatım hızından tamamen farklı bir edebi hız ve yoğunluk yaratır (Hieronymi, 2017, s. 25).

İçerisindeki romantik unsurların bilincinde bu yeni yaklaşım – daha öncede vurgulandığı üzere – postmoderni reddetmez: "Hız, ani olay örgüsü sıçramaları ve postmodern özellikler, ultraromantizme yabancı değildir. Aksine, Ultraromantizm postmoderniteden kaçınmaz; ona karşı kayıtsızdır. Postmodernizm ya da postyapısalcılıkla karşılaştığında, ultraromantizm entelektüel bir tartışma alanı üretmez" (Hieronymi, 2017, s. 18).

Çağdaş edebiyatı durağanlıktan kurtardığı öne sürülen ultraromantizm çerçevesinde Hieronymi, figürlerin özelliklerine dair de çıkarımlarda bulunur. Ona göre hareketsizlik aslında tüm edebi anlatıların yok oluşudur. Bu açıdan çağdaş distopik figür, Alman edebiyatı için bir umut olur. Ancak bu noktada çok ince bir sınır vardır. Ya distopik bu figür ultraromantik bir figüre dönüşür ya da duyguları ve dolayısıyla ruhu yok olarak önemsizleşir. Bu bağlamda figürleri üçe ayırarak irdeler. Distopik figür "Commuter" yani rutin/günlük yolcu, ultraromantik figür "Profectus" yani ilerleyen ve gelişen figür ve yanlış yöne hareket eden, ruhu ölmüş, durağan figür ise "Retardari" yani gerileyen figür olarak anlatıda ortaya çıkar (Hieronymi, 2017, s. 23).

"Retardi" olarak adlandırılan figür, Alman edebiyatında uzun zamandır vardır. Bu figür çağı biraz tehditkâr bulur. Sahip olduğu derin ilgisizlik, özfarkındalık, empati ve tutku eksikliği sebebiyle kendisini edebi açıdan önemli yapabilecek her şeyi kaybeder. Bu açıdan oldukça

sıkıcıdır ve edebiyatta uzun vadede etkin olacağını düşünmek zordur (Hieronymi, 2017, s. 23). “Commuter”, “Retardi”nin tersine sonunda doğru olduğu ortaya çıkacak yöne doğru sürekli hareket halindedir. Çünkü dünyadan atalet ile değil ancak hız ile kaçılabilir (Hieronymi, 2017, s. 24). Bir geçiş aşamasını somutlaştıran “Commuter”den türeyen ultraromantik figür “Profectus” ise özellikleri açısından “Retardari”nin tam karşısını temsil eder: “O, sıkıcı değil, hep bir arayış içerisinde. Yeniliğe ilgi duyar; tutkulu, özlem dolu ve coşkudur” (Hieronymi, 2017, s. 24). Mevcut şartların olumlu anlamda geleceğe taşınması noktasında böyle bir figürün varlığı büyük önem taşımaktadır:

Ultraromantik metinlerde figürlerin duyguları daima içten olmalı; figürlerin kendileri ise her daim coşkuya açık ve tutkulu bir yapıya sahip olmalıdır. Çevrenin ve durumun tasviri, zorunlu olarak bilimsel bir gereklilik söz konusu olmadıkça, daima hayranlık uyandırıcı bir tonda gerçekleştirilmelidir. Ultraromantik yazar, ele aldığı konuya, onun mucizelerine ve varlıklarına inanır. Bu inanç, ilk bakışta yapay gibi görünen; ancak yazarın şeffaflığı ile romantik olanla bilimkurgunun özgün bileşiminin yarattığı özel etki sayesinde, hâlihazırda egemen olan ve katlanılmaz hale gelmiş edebî ataletle tam karşıt bir nitelik kazanan vahşi, zaman zaman da sürrealist bir üslup ortaya çıkarır. İşte bu nedenle, Ultraromantizme ihtiyaç vardır (Hieronymi, 2017, s. 26).

Tüm bu çıkarımlar çerçevesinde Hieronymi’nin öne sürdüğü bu edebî eğilim ile vurgulamak istediği temel nokta, çağdaş edebiyatta sıklıkla karşılaşılan “uyku bozukluğu” (Schlafstörung) halidir. Ona göre ultraromantizm eğilim olarak bilimkurgu ve romantizmin bir araya gelmesi edebiyata “daha fazla canlılık, hareket, şiirsellik ve eğlence” getirecektir (Hieronymi, 2017: 9). Böylece biçim-içerik diyalektiği çerçevesinde edebiyatın okura sundukları geleneksel, çağdaş ve geleceğin birleşimi ile romantik dönem algısında olduğu gibi aşkın bir düzeye ulaşacaktır.

Sonuç

Küreselleşme, teknolojinin gelişimi ve özellikle internetin hayatımıza girişi çağımızda sosyolojik anlamda derin değişiklikleri ortaya çıkarmıştır. Sosyolojik dönüşüm ise edebiyatı da biçim ve içeriksel düzlemde bir dönüşüme itmiştir. Bu çerçevede çağdaş edebiyat içerisinde postmodern sonrası farklı birçok eğilimden bahsedilmektedir. Postmodern eğilimin ironi, parçalanma ve büyük anlatılardan vazgeçilmesi noktasında belirginleşen karakteristiği, özellikle anlam arayışı noktasında romantik olana dönüşü belirgin kılan ifade ve anlam alanları ortaya çıkarmıştır. Küresel belirsizliklerin, dijital hızlanmanın ve çoğul (sanal) kimliklerin arttığı bir dönemde öznellik, aidiyet ya da bağ, duygusallık ve aşkınlık arayışı gibi temel romantik temalar yeniden önem kazanmaya başlamıştır. Özlem, özgünlük, bütünlük arayışı ve anlam bulma çabası tekrar merkeze anılarak, bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde romantik düşüncelere geri dönüş belirginleşmiştir. Bu bakış açısıyla kuramsallaştırılan edebî yaklaşımlardan bir tanesi metamodernizmdir. Metamodernizm temelinde romantik olanın yeniden önem kazandığını vurgulayarak Leonhard Hieronymi ultraromantizm olarak tanımladığı postmodern sonrası bir yaklaşımı temellendirmeye çalışır.

Ultraromantizm, romantik ve neoromantik estetik özellikleri ile net bir bağlantı taşır. Hieronymi, kurguyu ultraromantizmde temelde gerçeği bulma aracı olarak tanımlar. Romantik olanı bilimkurgu (science-fiction) ile bir araya getirerek sürekli devinim halinde olan bir özleme vurgu yapar. Ultraromantizm, Çağdaş Alman Edebiyatını ataletten, tekrardan ve gevşeklikten kurtaracak yeni bir edebî eğilim olarak belirginleştirilir. Günümüzde sanallaşma, duyguların yitimi, bağların ortadan kalkması gibi durumlara karşı, bir dönüşümün şart olduğu vurgulanarak

bunun ancak bilimkurgu ve romantizm sentezi edebi bir yaklaşım ile mümkün olabileceği dile getirilir.

Ultraromantizmin temelinde öncekilerden farklı bir gerçeklik algısı vardır. Çünkü kurgu farklılaşmıştır. Bu doğrultuda çağımızda kurguyu ultra-kurgu, bu kurgusal düzlemde belirginleşen gerçekliği ise ultra-gerçeklik olarak tanımlamak mümkündür. Çağdaş edebiyatta bu bağlamda romantik olan yine gerçeklikle ancak bu kez ultragerçeklik olarak nitelendirilebilecek bir gerçeklikle ilintilidir. Ultragerçeklik, dijital dünyanın getirisi olan sanal algı ile bağlantılı anlam bulur. Sanal olan ve gerçek olan romantik olan ile keşişim noktasında anlam bulur. Ultraromantikler için eylem sözden önce gelir ve oldukça önemlidir. Bu açıdan ultraromantik eserlerde figürler sözün ötesine geçmelidir.

Bu çalışmada kuramsal bir düzlemde çağdaş edebiyatta romantığe dönüş irdelenmiş, bu çerçevede Hieronymi'ye ait ultraromantizm kuramının temel nitelikleri iletilmeye çalışılmıştır. Ultraromantizm çerçevesinde incelenecek bir eser için kuramsal bir altyapı sunarak, biçim ve içeriksel olarak konu, zaman ve mekân algısı, figürlerin karakteristik özellikleri somutlaştırılmıştır. Böylece derin romantik izlerin çağımızda nasıl ve ne ölçüde edebi eserlerde yer bulabileceği somutlaştırılmaya çalışılmıştır.

Kaynakça

- Arslan Karabulut, M. & Gültekin, G. (2025). Eine metamodern-ästhetische Analyse des Romans und der Verfilmung von die Vermessung der Welt. Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi-Studien zur deutschen Sprache und Literatur (54), ss. 121-152.
- Aytaç, G. (2012). Çağdaş Alman Edebiyatı. 5. Baskı. Ankara: Doğu-Batı Yayınları.
- Berlin, I. (2004). Romantikliğin Kökleri. Çev. Mete Tuncay. İstanbul: YKY.
- Brössel, S. (2022). Die Postmoderne nimmt kein Ende – oder doch? Metamoderne und metamoderne Textstrukturen der Ultraromantik. İçinde: Sebastian Berlich/Holger Grevenbrock/Katharina Scheerer (Hg.): Where are we now? Orientierungen nach der Postmoderne. Bielefeld: transcript 2022, ss. 49–67.
- Duden (2025). <https://www.duden.de/rechtschreibung/Formalin>, Erişim Tarihi: 11.08.2025.
- Eshelman, R. (2016). Die Rückkehr des Glaubens: Zur performatistischen Wende in der Kultur. Palma de Mallorca: Phänomen Verlag.
- Evis, A. (2022). Metamodernizm ve Roman Sanatı. Journal of Modernism and Postmodernism Studies (Jomops), 3(2), 210-227.
- Hieronymi, L. (2017). Ultraromantik: ein Manifest. Berlin: Korbinian Verlag.
- Novalis (2014). Fragmanlar. Çev. Gürsel Aytaç. Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Kızılar Emer, F. (2020). Romantizmle postmodernizm arasındaki bağlantılara dair bir açılım. RumeliDE Journal of Language and Literature Studies 2020.20 (September), ss. 326-337.
- Oertel F. (2017). Poetische Influencer. <https://www.sueddeutsche.de/kultur/literaturbetrieb-poetische-influencer-1.3757625>, Erişim Tarihi: 25.09.2025.
- Sahner, S. (2021). Rich Kids of Literature, Provokation und performative Ästhetik. <https://www.goethe.de/ins/mx/de/kul/lit/ppa.html>, Erişim Tarihi: 02.01.2025.
- Schilling, E. (2012). Der historische Roman seit der Postmoderne. Heidelberg: Universitätsverlag Winter.
- Schlegel, F. (2016). Athenäums-Fragmente: und andere Schriften. 4. Auflage. <http://www.zeno.org/Literatur/M/Schlegel,+Friedrich/Fragmentensammlungen/Fragmente> Erişim Tarihi: 21.08.2025.

- Schulz, G. (Hrsg.) (2001). Novalis Werke. München: C.H.Beck.
- Van den Akker R. & Gibbons, A. & Vermeulen, T. (2019). Metamodernism: Period, Structure of Feeling, and Cultural Logic – A case study in Contemporary Autofiction. R. Askin, F. Beckman&D. Rudrum (Ed.), New Directions in Philosophy and Literature (ss. 41-54). Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Vermeulen, T. & Van den Akker, R. (2010). Notes on metamodernism. Journal of Aesthetics & Culture, 2 (1). <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.3402/jac.v2i0.5677>, Erişim Tarihi: 13.08.2025.
- Von Billerbeck, L. (2020). Digitale Unsterblichkeit. Für immer und ewig da sein: Ein Gespräch mit Hans Block und Moritz Riesewieck. <https://www.deutschlandfunkkultur.de/digitale-unsterblichkeit-fuer-immer-und-ewig-da-sein-100.html>, Erişim Tarihi: 12.08.2025.
- Webseite von Leonhard Hieronymi (2025). <https://leonhardhieronymi.com/>, Erişim Tarihi: 25.09.2025.
- Wikipedia (2025). Leonhard Hieronymi. https://de.wikipedia.org/wiki/Leonhard_Hieronymi, Erişim Tarihi: 25.09.2025.
- Wolfinger, K. (t.y.). Ein Gespräch mit Leonhard Hieronymi. <https://www.schauinsblau.de/1-nicht-sonderlich-viel-hoffnung-fuer-unsere-spezies%EF%BF%BC/>, Erişim Tarihi: 12.08.2025.